

Hezreti Muhammediň sowady ýokmudy?

Category: Edebi tankyt, Kitapcy, Nukdaýnazar, Türkmen dili

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Hezreti Muhammediň sowady ýokmudy? HEZRETI MUHAMMEDIŇ (s.a.w) SOWADY ÝOKMUDY?

Dini işler ministrliginiň çap eden Aly Himmet Berkiniň we Osman Keskioglynyň «Hezreti Muhammediň ömri» atly kitabynyň ýigrimi dördünji neşiri elime düşdi.* Kim bilýä, eýýäm näçilenji neşirlerine ýetendir...

Kitabyň awtorlary tanymal ýazyjylar Aly Himmet Berki we Osman Keskiogly...

Kitabyň 61-nji sahypasyny açyp görüň we okaň: «Bir gün Hyra dagyndaky gowakda doly ybadata berlen wagty gözüne perişde göründi we: «Oka!» diýdi. Hezreti Pygamber: «Men okap bilemok» diýdi. Perişde ony başdan-aýak sabyr-takady tükenýänçä gyssady we ýene: «Oka!» diýdi. Buýruk üçünji gezek gaýtalandan soň Hezreti Muhammet titrewük ses bilen diýen ýaly: «Näme okaýyn?» diýdi.

Dini işler ministrligini-de, bu iki sarpaly ýazyjymyzy-da aýyplama pikirim ýok. Netijede olaram dowam edip gelen edebiýaty gaýtalapdyrlar. Emma şu ýerine üns beriň: hamala siýernama** däl-de, çeper roman ýazýan ýaly ýazýarlar. Jebraýylyň ýüzlenmesi «emir» ýaly görkezilip, Hezreti Muhammediň (s.a.w) «titrewük ses bilen ýalbarýan ýaly» seslenendigi we «Näme okaýyn?» diýendigi beýan edilýär. Perişdäniň birinji ýüzlenmesine pygamberiň dilinden «Men okap bilemok» diýdirdýärler. Üçünji ýüzlenmede bolsa ýagdaý üýtgäp okap bilmeýän adam birden-bire okap bilýän adama öwrülýär we «Näme okaýyn?» diýip sorayar. Bu beýan etmede logiki ýalňyşlyk görmeýän bolsaňyz, onda yzyny okamagyň hajaty-da ýok. Eýse ýagdaýy «Näme okaýyn?» diýip düşündirenleriň aklyna şu sorag gelmezmi: «Ortada heniz okar ýaly ýazgy ýoklugyna görä, näme okamaly?» Diýmek, şu ýerde «Ikra» sözünüň «okamak» manysyndan

hem başga has çuññur mana eýedigini görmek bolýar. Biz bu baradaky söhbetimizi başga makalalaryň mowzugyna goýalyň we gozgamakçy bolýan esasy meselämize dolanyp geleliň.

Asyl mesele şu: Hezreti Muhammet okap-ýazyp bilenokdymy? Hezreti Muhammediň sowadynyň ýokdugy hakyndaky pikire gulluk edýänler, bu pikirlerine iň esasy tutaryk hökmünde Oña gelen ähli maglumatyň çeşmesiniň «wahyý» bolandygyny öňe sürýärler. Emma ne-hä bir mömin-musulmanyň bular ýaly tutaryga mätäçligi ýok, ne-de ynançsyz birini bular ýaly gereksiz tutarygy öňe sürüp ynandyryp bolmaz.

Aslyýetinde Hezreti Muhammediň sowadynyň ýokdugyny öňe sürmek, onuň belent mertebesine dil ýetirmekten başga zat däldir. Çünki Hezreti Muhammet Allanyň Resuly bolmak bilen hiç kimiň ýetip bilmejek mertebesine we sarpasyna ýetipdir. Pygamberimiziň ömürnamasyny okap görenler, Onuň pygamber bolmazdan öňem çuññur hormatlanylýan sylagly-sarpaly adam bolandygyny bilýändirler. Şeýlekin derejede sylanýan adamyň sowadynyň bolmazlygy mümkinmi beri? Meniň pikirimçe mümkin däl. Eger pygamberimiziň sowady bolmasa, pygamberlik berilen kyrk ýaşna çenli alyp baran ähmiýetli işleri nädip rowaçlyk gazanardy?

Hezreti Pygamberimize «Ümmi» epitetiniň berilmegi başga makalanyň gürrüňi. Ümmi sözüniň şol döwürdäki bir manysy – «kitaply dinlere mahsus däl» diýmekdi we Hezreti Muhammet hristianam däl, ýehudy dinindenem däl. «Aly Ymran» süresiniň 20-nji aýatynda şeýle diýilýär:

«...Özlerine kitap berilenlere we ümmilere aýt...» Bu jümle ehli-kitapdan (kitap inderilenler -t.b.) başgalaryna ümmi diýlendiginiň açyk delili dälmi näme?! Başga aýatlaram bar. Şu nukdaýnazardan düşünsek, «Araf» süresiniň 158-nji aýatynda Hezreti Pygamberimize näme üçin «ümmi» diýlendigi mälim bolýar.

Has-da beteri, käbir ylahyýetçiler Hezreti Pygamberiň (s.a.w) Hudeýbiýe ýaraşyk şertnamasyny baglaşanda hem okap-ýazyp bilmändigini süýjedip-süýjedip beýan edýärler. Akyllaryna gelmeýşini diýsene: Hemmelere okamagy-ýazmagy öwreniň diýip ündän, möminlere bilmeýän zatlaryny öwreden, ýol görkezen,

uruşda ýesir düşenleriň azatlyga goýberiljekdigine söz beren Ynsan nädip, gel-gel, özi sowatsyz bolup çykýar?! Hawa, Hezreti Muhammet (s.a.w) «Ümmidir». Kurany-Kerim wahyýdyr. Ýöne munuň üçin ümmi sözüne sowatsyz manysyny bermegiň hiç hili geregi ýok. Möwlna Jelaleddin Rumynyň sözi bilen söhbetimizi jemläliň: **«Älemiň kitabyny okan Hezreti Muhammet, heý-de, arap ýazgysyny okap bilmezmi?!»**

Namyk Kemal ZEÝBEK.

Awtoryň elektron salgysy:
n.kemalzeybek@hotmail.com

* Agzalýan kitap Türkiýäniň Dini işler ministrligi tarapyndan türkmen dilinde-de neşir edilip, Türkmenistanyň metjitlerine ýaýradylpdy.

** Siýernama, siýer – pygambernamalar, pygamberleriň biografiýasyny beýan edýän kitaplar. Edebi tankyt